

คำฉันท์กล่อมพระยาข้าง

เจ้าภาพพิมพ์ในการบำเพ็ญกุศล

เมื่อพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงอดิศรอุดมเดช

สิ้นพระชนม์มาถึงสัตตมวาร

เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๘

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ไทรภณพิพรรฒธนากร

อ
ที่
๒๒
๑๓
๒๒
๒๒

อธิบาย

คำฉันทก่อก่อมพระยาข้างที่พิมพ์ในสมุดเล่มนี้ ต้น
ฉบับเป็นของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศ
วิद्याลงกรณ์ หอพระสมุดฯ ฟังได้มาไม่ช้านัก ตรวจดู
เห็นสำนวนแปลกกับคำฉันทก่อก่อมพระยาข้างซึ่งหอพระ
สมุดฯ ได้รวบรวมพิมพ์ในชุมนุมฉันทกฤษฏีสงเวบ เมื่อ
พ.ศ. ๒๔๕๗ ยังไม่ทราบว่าจะเป็นของผู้ใดแต่ง หรือ
แต่งเมื่อครั้งไหน แต่เห็นสำนวนก็สมควรจะพิมพ์ให้
ปรากฏได้ เจ้าภาพงารพระศัพพะเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมหลวงอภิศวอดุมเดช ประสงค์จะพิมพ์หนังสือแจก
ในตรพระศัพพะครบสัตตมวาร มาขอเรื่องหนังสือในหอ
พระสมุดสำหรับพระนคร กรรมาการจึงเลือกฉันทก่อก่อม
พระยาข้างเรื่องนี้ให้พิมพ์ ด้วยเห็นว่าพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมหลวงอภิศวอดุมเดช เคยทรงบัญชาการกรม
พระคชบาลมาแต่ก่อน

คำฉันท์ กล่อมพระยาช้าง

- ๑๖ หนึ่งขอบังคมพรหมินทร์ ทรงหงส์เหิรบิน
ระเห็จยังห้องเวหา
- ๑ จิตรภุชकरทอสาสน์อาภา ทรงสังข์คทา
จวีระวิบเรืองระหง
- ๑ พระศูลีเลอหลังโคทรวง เเคไชฉ่าง
ระมาคมหิทธิพาหน
- ๑ จักรวรักษ์เทพนฤมล เชิญเฉลิมมงคล
คเชนทรท้วยปรีดา
- ๑ นบท้าวเทวกรรมวันทา พิศเนศวร์โกญจนา
หนึ่งขันทกมารชาญไชย
- ๑ ทวาทศหัตถ์หกมุขไมย มยุรอาสน์อำไพ
สถิตประสิทธิศิลย์ทรง
- ๑ เทพทศทศิก้าเชิญสง เคาระห์ท้วยไทยจง
คตประสิทธิสิสวัสดิ์

๑ ฐูปเทียบมา (ลัยมาลี)

คันธรวรังสี

สังเวทยทุกทศเทวัญ

๑ จงระงับภัยสิ่งสรรพภยัน

คัมภีร์ของเขตขันธ์ท

ทุกสิ่งทุกสำสมบรณ์

๑ ช่วยอวยพรพพัฒน์เพ็ญพล

ภพมิ่งมไหศุรย์

สัมฤทธิ์คชมงคล

๑ สรรวมสิทธิเทวฤทธิ์เรืองผล

คชราชแรมพน

ทรรธิดอาทวา

๑ แสนค่านั่งถนงเงินกา

ตงแดนด้วยสา

คเวศประเภทพฤษไพโร

๑ เขตาเคือกเค้านคงใจ

โคกแสนอาไลย

รภากรลงแลหลาย

๑ สรรวมสารศุภสวัสดิขรรยาย

ถ้วนเทพทั้งหลาย

ปรากฏประกาศการุญ

๑ คุสุทหว่ายอมฤตย์มาฤตย์

โสรจตรงไซมกัญ

ชรสว่างกระสัดสาทร

๑) เทือกห่างว่างเว้นชววรรณ์
ประคัมสคัมโดยคี่ ฯ

๑) ข้าพขออย่าหมายมนอนาถ
ข้าพขออย่าในถลก

๑) ข้าพขออย่าคิกขตรคณา
ข้าพขออย่าคิกจิตต์ประสงค

๑) ข้าพขออย่าหมายมนสขม
ทรวยครอกและชอกคิขรชณค

๑) ข้าพขออย่าหวังจรถวิล
กรวดทรายระดาบทสเทิน

๑) ข้าพจะนิทรทุกขอรุรา
เผอผนจะม่นศวิระมอม

๑) ข้าพจะหลยกับมิหลย
เนียงผพมจระพะลา

๑) ข้าพจะเกรงซึ่งสรคัพท
หากกษภญชตะละทัว

ตั้งคาศันอนุสร

ถึงขิตราชและชเน
วินเนองนงคียง

อนชภาคิไนยพงค
บริพารนพนธพรวค

รุกขพนมพนาวัน
ทงทง แดงและแนวเนิน

พนัสถินภคทาเทิร
และจะกรรมระบมขอม

และจะประคาประคาศขอม
สกนธให้กระไครครำ

จะวาววัยในไสตล่ำ
พแผคพจันธพิงกลัว

จระลมักระเหม่นมัว
มหิทธิฤทธิเคชา

๑) หนึ่งพ่อจะหยอนพยัคฆมาจ
หีสเหยมมหิทธิคักกา

๑) นานามหามหีสหีส

นวยฉายและคาศคชอนน

๑) หนึ่งนามชื่อว่าลทโก
ยบปองจะผลาญชนมรอน

๑) อ้าพ่ออย่าจินตนะอนาด
แสนรกกัวยรกกจะประทัง

๑) หนึ่งสรวพไภยจรในพน
วินยงและเหล็ชยเทียบจะกุม

๑) อ้าพ่อจะอายอุทกระธา
ค่นชุ่นแลเหม็นลมกทล

๑) ยามร้อนจะร้อนระทกระทม
จายจัตจรัสจรรุญ

๑) ยามฝนจะทนพรวรรษล
เสียงก้องกำจรเทียบจะวาย

ลีหนาทคนของสา
ละโลกไฉนถโกนกล

คินทรเทศชโยยชน

คชเนกแต่่มามรณ

จะประกิตประกวดกร

พินาฏคชพลายพิง

ที่ปะระพาสนาวรัง

ระคหนามอรามรุม

และระคนคณาสม

ประกวดกตัสกนธัตน

ระระอาท้วยเขยยกปน

จิตคัฎฐาท้วยอาคฺฐ

และจะรคมท้วยแสงสรวย

อระอุ่มระอาอาย

และสันคนของสาย

ชีวิเคว้าททุกคราวควา

- ๐ บยามตนาวาระหนาวอนิลไชย และจะ ไรยทิวรณรา
 4
 เพียงฟองลอมองขจรมา ขนาดหนาวพะพราวพรม
- ๐ เป็นขุ่มชชันอรุรทท จะกำสตกำสรรสม
- ๐ แสนขากและแสนที่จระทม ทกขทกขั้ประคังโดย
- ๐ ล่าเล็มก็เต็มอินที่จระสน จิตคักระหนกระหายโหย
- ๐ ลมแกกทุกสิ่งสรรพะโยย อุดดีเบียดฤยางเมียน
- ๐ ข้าพ่อจะฮาตุรท้วยภักย์ และประกักฤดีเทียบ
- ๐ เข้าเข็นยเว้นและที่จระเพ็ชร ธิปลิโพธอาทร
- ๐ ฤาพ่อจะหวังวิตกใน พฤกษไพโรพนาคร
- ๐ โดยตำจะกินและที่จระนอน ก็อนาดอนันต์ครัน
- ๐ ข้าพ่อจะโพนพนทรวัดถ์ ทกขมนัสทุกสิ่งสรรพ
- ๐ ล่าโยยพิยากอียดพัรรณ พิพิธพวกที่พาลโทย
- ๐ ข้าพ่ออย่าแสนกระสัดสรรพ จรณันพนาไลย
- ๐ อย่ำทวนระทมชฤไทย ทกขทัวทรวารณย์
- ๐ ใ้ผู้ผคงและจะพิทักษ์ ใ้ให้ฤญชภักษชวาชวน
- ๐ หาเลี้ยงและโดยสฤญฏิกน กระตรกกระครำก้นำภา

๑ เชิญพ่อพระขันธ์ทุกขและโคก

บูรทวงฤกษ์กมลสา

๑ ในพระบุรีศรี

สมบูรณสมบัติอัน

๑ แสนแสนเชษมสุข

นฤโทษปลดเปลื้อง

๑ สยสรรพสิ่งของ

ทุกุทัพยาณฤมาน

๑ ปรากฏการประกลดกอบ

ทวารโชนนไตรณลง

๑ เทียบรงอลงหลาก

เฉกเทพยกรกราย

๑ รัฎฐยาประชาชุม

ล่อโลกตรึงคม

๑ งามมนทวิมาศ

ยอดก่ายถึงเงิสรวง

ธรววิโยคพนาอา

หัตถ์สมทุรมัน

๑ อยุขเลิศประเสริฐสรรพ

๑ คราวรนาวเนอง

๑ นฤทุกขทั้งเมือง

๑ นฤไภยพานพาล

๑ ชรคินรคมสถาน

๑ นฤमितประสิทธิทรง

๑ สีมารอขรเรืองรหง

๑ ฤกมาศเพราพราย

๑ มลัคมลากเมล็ดองฉาย

๑ กลต้อองประลองลม

๑ ยพเวศพงาฉม

๑ จิตต์ให้รลวงลวง

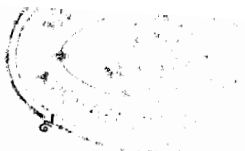
๑ รัตนตาชเคียรควง

๑ สุกุทธิศรีมณีคำ

- ๑๐. พริ้มพริบทยทวยทศ
จรรโชนทุกอันอ้า
- ๑๑. บุญพ้อมาพบบุญ
เป็นพาหนะสนอง
- ๑๒. ข้าพ้ออย่างกำสรต
ถวิลวันนะอันไกล
- ๑๓. เชิญเชิญเสวยสุข
แสนแสนภิรมยา
- ๑๔. โรงเวียงอลงกฎ
รายรัตนและรัศมี
- ๑๕. อาสน์เอี่ยมอลงกร
เสามาเม็กลองเลื่อง
- ๑๖. แผ้วพินผนังฝั่ง
สอดศรีสุวรรณแจ่ม
- ๑๗. เพศานประจงจัด
แขวนพวงสุมาลัยวาง

ศษรณและลำ
 พลเพี้ยบคณานอง
 จุลจักรจงปอง
 สีนห้ราชหญไทยไท
 อย่าระทศรทมิใจ
 บมิกวรจะจินทา
 ทุกข์และทกข์บยัทา
 ยคั้งทกลิ่งมี
 สำหรับคชราชา
 อู่ไรรุ่งอร่ามเรือง
 บัจจสุวรรณชนคเนือง
 เท็ยรมาศมณัแนม
 รัตนอลังกษุณแซม
 รจเรขรางซาจ
 สุขมพิัสตรการกาจ
 วโรไชจรคันถ์

- ๑๐ เครื่องลาดสอาดออก
 แขนงนทรฤกายคัน
- ๑๑ อารณณ์ผจงสรร
 สยสังคชาสา
- ๑๒ พวงภูพิศุตรสาย
 พนใหม่มตากำ
- ๑๓ ไพรงพรายสัพรณพัลลทร
 ทาวทายสพวาคศรี
- ๑๔ ซ้องหางผจงยง
 สัตพัลลทรจำรายวาย
- ๑๕ กรองเชิงธเกิงสรร
 ก่องแก้วระการเงา
- ๑๖ สร้อยนังคภูจึ่งทาบ
 พร่างศรีมณีนผจง
- ๑๗ พัลลทรไพกตะพองเพริศ
 ไพโรจน์ธรรณา
- ๑๘ ตมวิสุททธิเนติฉนัน
 ศรีวิวัคกรรมยา
- ๑๙ พียลันธนาภา
 ระพัคจัทผจงทำ
- ๒๐ ชนักลายลอออำ
 วิจิตเลศจรณศรี
- ๒๑ พิโรจน์รัตนรุจิ
 วิชรรัตนเรืองราย
- ๒๒ รวงสุวรรณธสาย
 รัตคนพิมลเพรา
- ๒๓ พสุสุวรรณพิพ้เหา
 ยะยัยยัยยลยง
- ๒๔ สกอกายอุไรระหง
 จำหลักลักษณณา
- ๒๕ ประเสริฐุสรรพญา
 สร้อยเขย็จคำ

- ๑ ึงหระกระึงจัก
- รายรัตนระจิตจำ
- ๑ ทาวเนองเมดิองฉลย
- ทวยถ่องถกลไส
- ๑ ซาลิเฉลามาค
- เลอมคริมนเณว
- ๑ โไฟเหมร้งอัย
- แขงแสงสุพวรรณ
- ๑ สมหักกิสหมยศ
- สยสรวพมังกลา
- ๑ สรวพสิ่งผจงจัก
- จอมมิงมหิศร
- ๑ ผู้เฝ้าประโลมเลี้ยง
- พรหมผู้ทอนกุล
- ๑ ล่วยสรวพครันครบ
- อัยศาลตระการกล

- รเมียบยัตริพิทา
- หลักเลิศละไมไม
- วรปรัชประพาไฟ
- ศุภคีระวิเวว
- มุกคาคาษรตะแถว
- กนกเรียบระเบียบขรพ
- วิทห้อยประเสวีสุสรวพ
- พิพิภพอากาศ
- คชลักษณมหา
- หัตติราชอาภรณ์
- สิริวิคณขวร
- ประสาทเสร็จพิมลมูล
- สพรักเพรียงฤต่างสุณ
- แลสพริยสพราศพล
- ทกลิ่งสยผลาผล
- กทล็กมพวรรณ

๑ จักภณฺชไตโต
โดยจิตต์สฤษฏีอัน

๑ ทรรษาเกษมสัสม

นฤทุกขทกคหลง

๑๖ หนึ่งโสคหัทธการยชา

ประกอบแลรอรู้งาร

๑ จงสฤษฏีโดยในบรรหาร
จักสอนคักังคัก

๑ ออย่าเคียดไขโสคยัคสิ

พยคังหย่อนผ่อนปรน

๑ พยายามตามสมรหมอน

ขวาชขอขบระขอยเสียมสอน

๑ ภาคคักุสาหร

จงรักอำแรงเกรงกลัว

๑ ออย่าทำอำเถอใจตัว

ไมหมหันคักันรณ

ขมิไค้จักสรรพ์

ที่ประสงคจงปอง

๑ คมสขณมีสอง

ขมิไค้จระันท่า ๑

๑ นาณวิทกกรรม

๑ ตามค้ำหมอควาณ

๑ ทูโรษโตมี

๑ คังจิตคักคขวน

๑ ทัวชนนิก

๑ คังคักุโดยมัว

๑

แ

๑

แ

๑

ป

๑

เ

๑

๑

๑

๑

๑

๑ ถีบฉกพิศเพียคไฟฟูน
แลถอนชนนั๊กชั๊กขอ	โทโยทรหุน
๑ เขี่ยคสั๊กชั๊กวงงาพอ
แลหล่อสลักหลายกล	ใจร้ายฤาโร
๑ ทลวงไล่เหล่านักรชน
ขยีนในคำลำพอง	ทรนงขยล
๑ จงอ่อนโอบจิตต์จำนอง
เป้นพาหนะขอกยานคช	จำนงจงสนอง
๑ จงมีอากั๊ปปรากฏ
จำนนจำนึในยาน	พิลาสยงยศ
๑ ไน้มไสตสตั๊ยโดยวาร
ประสาทสภามิตสรวรค์	โอวาทอนุสาร
๑ จักสวัสสิพิพิคมัน์พลพรรณ
จักมีแก้พ้อทุกพาย	มงคลมหันต์
๑ กิตยคจักขจรจำราย
กำจรไผทถาวร	ปรากฏกำทาย

- ๑ ไท่กุกุญชรทังใจปอง
สมภารบพิตรภูมินทร์
คู่เคยควรรครอง
- ๑ แค้นจักสุขสมถวิล
นกรนิคมของเรา
ทั่วตัวแตนกิน
- ๑ จักพลพัฒนาเนืองเนา
ที่ทุกข์แลโคกโรคไภย
ในสุขยันเทา
- ๑ แสนเกษมเปรมปรีย์ใจ
ประชาประชอมพร้อมเพรียง
เอิกอ้ออวยไชย
- ๑ ชนมสมภารพระเพียง
อุโฆษพระยศคำแดง
แผ่นพนจักเอียง
- ๑ จำรายฤทธิเดชเสด็จแสงคง
แลสขรสายสากล
คุงแสงพรรณแสง
- ๑ รัยเอ็ดนคราสามนต์
ถวายนมได้จักษัตริย์
มอขมวณฺณมณฑล
- ๑ คักเสียนเลขนแผ่นขัถพิ
แลเรียบร้างขัถยเชื้อญ
คุงหน้าเกวี

- ๑ ผงประชาชนชุกอยู่เย็น
ป็นนิตีท้าวธรณิน ทรวงเกษมสุขเป็น
- ๑ เพลงฟลุ่รคักกิติโสภิน
โสภิตพิมลไอพาร โสภาคย์ภูมินทร์
- ๑ เทพไท่ท้าวทั้งจักรพาฬ
สการสังเวชวันทนา เจริญรัชสรวงสาร
- ๑ เลือเมืองทรงเมืองผู้อา
มเหศวรคักกิตคักกิตสิทมิ นุภาพมหา
- ๑ อวยไชยขำนิราชบพิตร
สิริสวัสดิชัตติยา จงพลพัฒน์กิจ
- ๑ พระชนม์เสริชูแสนพรรษา
วรไถ่ร้อยแสนอสงไชย เกียรติยศยิ่งดา
- ๑ สุนุญสุรย์คักคัสภพไทร
ลวงพระยศจงคอง แหล่งโลกประโลม
- ๑ สฤษฏีเรืองรังษบับบรรจง
คลดชัตติยกู่ชุนเฉลิม เพื่อไว้เป็นมง

1400
6/2

๑๕

๑ ทูกลของจงจิตต์งเจิม
พิพิธพิพัฒไพศาล

โลกเลิศเสริฐเสริม

๑ โลมลาเพคชพมาน
กัวยสัมฤทธิขริบูรณ ๗

โดยขทบรหาร

MOUEN
Soyras

ห้าม
ทำของนอกเขต